

Handläggare: Nanna Spett
Telefon: 08-508 28 862

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2013-02-05 p. 21

Förslag på ändringar i svensk lagstiftning med anledning av det nya direktivet om elavfall

Remiss från kommunstyrelsen, KS 001-1864/2012

Förslag till beslut

1. Överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Bakgrund

EU konstaterar att det krävs betydande förändringar i dagens produktions-, konsumtions- och beteendemönster för att en hållbar utveckling ska uppnås. Slöseriet med resurser måste minska och föroreningar förebyggas.

EU konstaterar också att elavfall är ett av de viktigaste områdena att reglera med tillämpning av principerna om förebyggande, återvinning och säkert bortskaffande. Detta har lett till en översyn av WEEE-direktivet (2002/96/EG) d.v.s. Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter, Waste Electrical and Electronic Equipment. Sommaren 2012 antogs ett omarbetat WEEE-direktiv (2012/19/EU) som ska genomföras i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 14 februari 2014.

WEEE-direktivet (2002/96/EG) har i svensk lagstiftning införts framförallt i förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. WEEE-

direktivet (2012/19/EU) innehåller nya bestämmelser som måste inarbetas i svensk lagstiftning.

Naturvårdsverket har, på regeringens uppdrag, tagit fram ett förslag på hur det nya direktivet ska inarbetas. Verket menar att merparten av de förändringar som behöver göras kommer genomföras på förordnings- och föreskriftsnivå men att genomförandet också kräver vissa lagändringar. Miljödepartementet har härmed remitterat Naturvårdsverkets förslag på lagändringar till Stockholms kommun, för svar senast den 15 februari 2013. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till miljö- och hälsoskyddsnämnden för svar senast den 28 januari 2013 men beviljat förlängd remisstid till den 5 februari 2013 så att ärendet hinner behandlas i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Naturvårdsverkets förslag på genomförande på förordnings- och föreskriftsnivå kommer remitteras vid senare tillfälle.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket konstaterar, som anförts ovan, att det nya direktivet kommer genomföras framförallt på förordnings- och föreskriftsnivå. De enda lagändringar som behövs är nya bemyndiganden i 15 kapitlet om avfall och producentansvar i miljöbalken. Bemyndigande innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätten att meddela föreskrifter inom vissa områden. De allra flesta artiklarna i direktivet kan genomföras i svensk lagstiftning med de bemyndiganden som redan finns. Naturvårdsverket finner att det bara är för fyra artikelområden där bemyndigande idag saknas.

Naturvårdsverket föreslår att bemyndigande ges beträffande möjligheterna att:

1. Enligt artikel 5.2a - föreskriva krav på att kommuner inhämtar och lämnar uppgifter till producenterna eller tredje part som agerar på deras räkning om hur insamlingssystem för avfall som omfattas av producentansvar ska samordnas med kommunens system för avfallshantering. Informationen skulle inhämtas lämpligen genom samråd (9§),
2. Enligt artikel 6.2 - föreskriva krav på att företrädare för återanvändningsbranschen ska ges tillträde till insamlingsplatser i syfte att kunna förbereda insamlat avfall för återanvändning (20a§),
3. Enligt artiklar 17.1-3 och 16.1 - föreskriva krav på behöriga ombud för en producent. Detta går i viss mån utöver vad som krävs enligt det nya WEEE-direktivet men det behövs enligt Naturvårdsverket för att det ska vara möjligt att

etablera ett ändamålsenligt och fungerande system med behöriga ombud i den mening som avses i direktivet (7b§),

4. Enligt artikel 5.3 - meddela bestämmelser om förhandsgodkännande av insamlingssystem, antingen med hänvisning till 6§ (produktgrupper med producentansvar) eller genom att rada upp alla produktgrupper som omfattas (7a§).

Miljöförvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen har inga synpunkter på Naturvårdsverkets slutsatser beträffande områden för nya bemyndiganden eller på att bemyndiganden är den enda lagändring som behövs. Det är ju, precis som Naturvårdsverket skriver, EU-direktivet som utgör ramen för hur bemyndigandena ska utformas och bemyndigandena i sig medför inga konsekvenser. Det är först när bemyndigandet tas i anspråk som det kan få konsekvenser. Därför är det viktigt att berörda myndigheter, kommuner och andra aktörer ges möjlighet att lämna synpunkter på de föreskrifter som senare kommer att meddelas med stöd av bemyndigandena. Inför det arbetet vill dock förvaltningen framföra följande:

När det gäller kommunernas skyldighet att delta i samråd om insamlingssystemet så skulle man också kunna tänka sig en skyldighet för producenterna att inbjuda till samråd. Det behöver också bli tydligare vem och vad som avgör vad som utgör ett tillräckligt bra insamlingssystem. En bestämmelse om förhandsgodkända insamlingssystem är välkommen. Förslaget på förhandsgodkända insamlingssystem framfördes i Avfallsutredningens betänkande ”Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering” och förvaltningen ansåg även då att det var bra, vilket nämnden i den delen instämde i. När det gäller alternativ 1 eller 2 i formuleringen av 7a § anser miljöförvaltningen att det torde vara bättre att hänvisa till 6 § så att alla produktslag med producentansvar omfattas även då nya tillförs.

Det ligger naturligtvis en stor och svår utmaning i att förebygga mängden elavfall, öka andelen som repareras och materialåtervinna produkterna på ett effektivt sätt. Möjligen behöver avfallshierarkin lyftas fram i 15 kap miljöbalken så att den tydliggörs. I Avfallsutredningens betänkande föreslås att avfallshierarkin skrivs in i 15 kap 1 § miljöbalken.

Miljöförvaltningen kan se att det behövs förändringar i dagens sätt att hantera elavfall om målet att återanvända och förbereda avfall för återanvändning ska bli verklighet. De stora mängder elavfall som samlas in hanteras idag oftast ovarsamt vilket gör att de olika produkterna blir svåra att återanvända eller reparera när de väl lämnats till insamlingsledet. Miljöförvaltningens erfarenhet är att inte heller företag som förbehandlar elavfall i dagsläget sorterar ut produkter eller komponenter för återanvändning, dels för att

materialet är trasigt och dels för att efterfrågan saknas. Så länge det är dyrare att reparera än att köpa nytt är risken stor att återanvändningsbranschen för elprodukter förblir av blygsam omfattning.

Elektronik är till viss del också en produktgrupp som av naturliga skäl kan vara svår att återanvända p.g.a. att tillverkningen har automatiserats och den mesta elektroniken idag är liten och integrerad. Dessutom utvecklas tekniken snabbt vilket hela tiden skapar en efterfrågan efter nya produkter. Därför delar miljöförvaltningen Naturvårdsverkets uppfattning att det är mycket viktigt att producenterna tillverkar och tillhandahåller produkter som är lätta att återvinna, vilket gärna får återspeglas i en ny portalparagraf i förordningen om producentansvar.